

פרשת קדושים

ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קודש הלולים לה' (יט, כד)

שנינו בגמרא (ברכות לה, א) קודש הלולים לה' מלמד שטעונים ברכה לפנייהם ולאחריהם, מכאן אמר רבי עקיבא אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיברך.

יש לדקדק, לפי מה דסברה הגמ' מעיקרא דלימוד גמור הוא לחייב ברכה מה"ת לפני כל אכילה, א"כ למה כתבה זאת התורה דוקא כאן באכילת רבעי. ומה גם למסקנת הגמ' דסברא הוא שאסור לאדם ליהנות מן העוה"ז בלא ברכה, כתבו שם התוס' (ד"ה אלא) דבריייתא דמייתי קרא הנ"ל אסמכתא בעלמא הוא, גם בזה עדיין ראוי ליתן טעם למה מופיעה אסמכתא זו דוקא בענינא דאכילת רבעי.

אכן מצינו שאמרו שם עוד להלן בגמ' ת"ר אסור לו לאדם שיהנה מן העולם הזה בלא ברכה, וכל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה מעל (כנהנה מן ההקדש. רש"י). עוד איתא שם אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי שמים שנאמר (תהלים כד, א) לה' הארץ ומלואה, רבי לוי רמי כתיב 'לה' הארץ ומלואה', וכתיב (שם קטו, טז) 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם', לא קשיא כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה. מבואר איפוא, דקודם הברכה אין הדבר שלו וה"ז כקדשי שמים, ולאחר הברכה יוצא הדבר מרשות גבוה ונעשה שלו.

והנה הלכה היא כר' מאיר דמעשר שני ממון גבוה (כסתם מתני' מעשר שני א, א), וכמו"כ פסקינן כב"ה (שם ה, ג) שנטע רבעי הרי הוא קודש כמעשר שני, וכן פסק הרמב"ם (מעשר שני ג, יז; ט, א).

וכיון שטעם הברכה הוא משום שע"י הברכה יוצא מרשות גבוה ונעשה שלו, אבל בנטע רבעי שנשאר תמיד ממון גבוה, אלא שהתורה נתנה לו רשות לאכול ממנו בירושלים אבל לא להשתמש ממנו לשום דבר אחר, לא לקדש בו את האשה ולא למכור ולא למשכנו, א"כ הוי ס"ד לומר שאין בנטע רבעי חיוב ברכה, כיון שכל ענין הברכה הוא כדי להוציא מרשות גבוה ולהעבירו לרשותו, משא"כ בנטע רבעי דגם אח"כ עדיין הוא ממון גבוה, לכן קמ"ל לימוד זה של חיוב ברכה דוקא ברבעי, ללמדנו שגם כאן יש חובת ברכה ללא עוררין.

מקור: באר יוסף